

Novi prosvetni minister g. Božidar Maksimović

Novi prosvetni minister g. Božidar Maksimović je rojen v duhovniški hiši v Kniču, Gružu 1. marca 1886. leta. Gimnazijo je dovršil v Kragujevcu, a pravno fakulteto v Beogradu. Nekaj časa je bil sodni uradnik v Smederevu in Beogradu. V svetovni vojni je

bil imenovan za uradnika ministrstva pravde. Nekaj časa je bil advokat, po ponovnem vstopu v državno službo je bil tajnik ministrstva za zgradbe, a pozneje šef kabineta ministrstva za promet.

V politično življenje je stopil g. Maksimović takoj po vojni. Kot dober govornik in organizator je g. Maksimović kaj kmalu prišel v vodstvo Narodne radikalne stranke. Bil je član glavnega odbora že od 1919. Za narodnega poslanca je bil prvič izvoljen v Beogradu 1923., a potem zopet 1925. leta. Prvič je postal minister v vladi Nikole Pašića 6. novembra 1925. V prvi kakor tudi v poznejših vladah je g. Maksimović bil minister za notranja dela, kar je ostal do 17. aprila 1927. Ponovno je postal minister v vladi g. Petra Živkovića 6. januarja 1919, in to v resoru prosvete. V tretji vladi g. Petra Živkovića je prevzel g. Maksimović resor pravde, ki ga je zadržal tudi v vladi pokojnega dr. Voje Marinkovića od 4. aprila do 3. julija 1932. V vladi pokojnega dr. Srskića, ki je bila sestavljena 3. julija 1932., je bil g. Maksimović najprej minister brez portfelja, a ob prvi rekonstrukciji te vlade je postal minister pravde. V vladah Nikole Uzunovića, ki so bile sestavljene 27. januarja, 13. aprila in 22. okt. 1934., je bil g. Božidar Maksimović stalno minister pravde in to do 1. novembra 1934., ko je podal ostavko. Od tedaj g. Maksimović ni sodeloval več kot aktivni minister, a po sporazumu je sedaj ponovno prevzel resor ministrstva prosvete.

Bežna misel ob tridesetletnici

V letošnjem avgustu smo se v Celju zbrali koprski maturanti letnika 1909., da si po tridesetih letih, nekateri prvič, spet podamo roke v pozdrav. Da prestejemo drug drugemu gube na čelu, ki jih je življenje začrtalo, in da skušamo uganiti, koga in v koliko je življenje upognilo. Da pretehtamo težo vzrokov, ki so strli življenja onih, ki jih ni več. In da obudimo spomine na mladostne eksplozije. Mnogo veselja raste iz teh spominov, marsikaj resnega! A ni je resnosti vmes, ki bi ne bila potresena z življenjskim prahom mladaj in sokom življenjske sile mladosti!

V taktu tanga in fokstrota in med nogometnimi žogami prerivajočimi se nogami modernega časa srečamo le redkokje še podobnih eksplozij mladostnega hotenja. Morda manjka modernemu času ovir, ki bi stavile zapreke razvoju in uveljavljanju mladine.

Naša mladostna sila se je morala podzvestno, neprizvano in sama iz sebe nastajajoče izkristalizirati in uveljavljati. Najprej in najuspešnejše se je uveljavljala v borbi za narodne pravice, za enakopravnost ter proti nasilju in krivicam tedanje dobe. Lahkomiselno udarna je bila ta sila, ni gledala na možne posledice, ni se vprašala: kaj bo, če ne uspe? In morda je ravno ta lahkomišelnost udarnost pripomogla do zmage v marsikaterem boju.

Eden najlepših uspehov je prinesel boj proti nemškemu učnemu jeziku na zavodu, ki je bil namenjen bodočim slovenskim učiteljem. Pred tridesetimi leti je izbruhnil v Kopru štrajk slovenskih učiteljskihnikov z zahtevo po slovenskem zavodu. Odpravi naj se nemščina kot učni jezik in bodoči slo-

venski učitelji naj se za svoj poklic pripravljajo v materinščini. Ne na domačih tleh — sredi laškega istrskega gnezda se je borba začela. Borba z zahtevami, za katere so slovenski poslanci v dunajskem parlamentu zaman izgubljali besede. Istrska pusta polja so bila, na katerih smo se štrajkujoči skrivaj zbirali kot Gubčeva vojska, poslušali govornike iz lastnih vrst, se bodrili in od tam odhajali prežeti novih moči za borbo. Kar niso dosegli odrasli, je dosegla mladina s svojo mladostno trmo, odklanjajoč vse kompromisne rešitve. Leta 1909. smo koprski maturanti prvi polagali maturo v slovenskem jeziku.

To je bil letos jubilej, ki ni smel mimo nas, vkljub novih zahtevam in novim težkočam življenja. Ko zaidejo stari v zagate in težkoče, naj bi služili za zgled vsem, ki so v današnji dobi prežeti soka mladosti. Teh zagat je mnogo, premnogo! Kajti: ali ne čutite, vi, ki vam polje po žilah sok življenjske mladosti, da je vse, kar nas obdaja, vedno še in še potrebno mladostne sile in udarnosti? Ali se vam na pr. ne zdi, da bi bilo treba nekaj ukreiniti proti strupu tuje miselnosti, ki se poraja v narodu, grozeč uspavati zavest širokih mas in jo zazibati v apatičnost za vprašanja, ki so za nas življenjska? Nešteto je še na naših njivah plevela, ki ga more izrjaviti le roka mladine.

Bogme, tovariši pred tridesetimi leti! Ko vas takole gledam v duhu še vse mlade in iskrene še oči, mi je žal, da se nisimo kasneje rodili! Danes smo prepametni in premodri! Naj bi nam usoda vrnila staro lahkomišelnost in trmo mladosti — prav zares, da bi se preobrnili, kar stoji na glavi namesto na zdravih nogah. In tega ni malo!

J. Ribičič.

Splošne vesti

IZPRAZNJENA MESTA

Na letošnji banovinski skupščini je bil sprejet sklep, da sreska društva sproti javljajo sekciji vse izpremembe na službenih mestih (upokojitve, odpuste, razrešitve in imenovanja šol. upraviteljev, premestitve po službeni potrebi in prošnji, ostavke itd.) — Sekcija bo vse to objavljala v »Učiteljskem tovarišu« pod gornjo rubriko.

UPRAVITELJSKA MESTA

V Celju, na II. mestni deški ljudski šoli, je prosto mesto šol. upravitelja. V Ljubljani, na II. deški in na III. deški sta izpraznjena mesta šol. upraviteljev. Ti dve mesti sta bili všteti v onih 15 mest, objavljenih v 44. 45. številki »Učiteljskega tovariša«.

— Podrobni učni načrt za višjo stopnjo. S I. septembrom izide II. del Ledinekove razprave »Moj razred«, ki ga je založila zadruga Pedagoški tisk v Mariboru, in sicer v povečanem obsegu. Namesto, da bi izšla knjiga v prvotno zamišljenem obsegu 64 strani, bo izšla s 96 stranmi. Upravni odbor zadruge je bil prisiljen povečati obseg na pritisk tovarišic in tovarišev — odjemalcev, ki so se pisme obračali na upravni odbor ter zahtevali, da se priključi k razpravi še podrobni učni načrt za zadnja tri šolska leta. Z veseljem smo sprejeli zahtevo, posebno pa še z dejstvom, da se mnogi tovariši ne ustrašijo večjih izdatkov za priročna pedagoška dela. S priključitvijo učnega načrta se je knjiga razširila za 32 strani, to je za 50 %. Kar smo upoštevali pri ceni. II. del Ledinekove razprave »Moj razred« bo stal 18 din. Prednaročniki pa imajo 4 din popusta tudi pri drugem delu. Prav tako smo prejeli tudi od tiskarne vest, da je papir poskočil v ceni in s tem je tudi Učiteljska tiskarna zvišala stroške za tisk II. dela. Oba razloga sta opravičila sklep upravnega odbora po zvišanju cene za drugi del. Zahvaljujemo se vsem tovarišem za prijazen

nasvet prepričani, da bodo tudi ostali tovariši in tovarišice z veseljem sprejeli razširjeni II. del Ledinekove razprave. Posebno nas veseli ocena pedagoga, ki je prebiral rokopis: »Mnogo sem imel pedagoške literature v rokah, a to delo je med redkimi v svetovni literaturi«.

— Podrobni učni načrti. Vse cenjene prednaročnike in ostale tovariše obveščamo, da je sklenila naša zadruga, počakati z izdajanjem podrobnih učnih načrtov do izida novega uradnega učnega načrta. — Pri tem sklepu nas je vodila želja, nuditi tovarišem podrobne učne načrte res trajne vrednosti. Učiteljski dom v Mariboru.

— Dijaški internat »Učiteljski dom« v Ljubljani VII., Žibertova ulica 27, razpisuje za šolsko leto 1939/1940. eno mesto prefekta za matematično-fizikalno skupino in dve za jezikovno skupino. Reflektanti naj vložijo prošnje pri upravi »Učiteljskega doma« do 20. avgusta t. l. Prošnji je priložiti maturitetno izpričevalo. Potrebne informacije daje uprava.

— Naročnikom knjige »Življenja mladost« sporočamo, da smo v začetku tekočega leta podaljšali subskripcijski rok do 31. oktobra 1939., vendar pa je število naročnikov že toliko naraslo, da bo knjiga zanesljivo izšla že meseca septembra 1939. — Delavska založba.

— Tombola društva Rdečega križa. V Ljubljani priredi 10. septembra svojo tombolo dravski banovinski odbor Rdečega križa. Na to tombolo še posebej opozarjamo učiteljsko Ljubljano in okolice s prošnjo, naj posega po tombolskih kartah in pomaga pri njih prodaji.

— Pri bolgarskem učiteljskem savezu je urejena vzajemna prosvetna zadruga blagajna, katere cilj je, na bazi vzajemne pomoči in solidarnosti podpisati vse včlanjene učitelje. Kot prvo iniciativo si je ta ustanova

zamislila, da zgradi v Sofiji stanovanjsko četrt za učitelje. Za ta cilj je izšla anketa, na katero je dosedaj odgovorilo 400 učiteljev z dežele pozitivno. Za one namreč, ki nimajo

sredstev, da bi si zgradili svoje hiše, bo blagajna izdala dolgoročno posojilo. Še to zimo bodo izdelali načrti, a spomladi se prične gradnja učiteljske četrti.

Osebne zadeve

—i Nov šef kabineta prosvetnega ministra. Z odlokom prosvetnega ministra je bil postavljen za šefa kabineta ministrstva prosvete Milan Trojanovič, odvetniški pripravnik iz Beograda.

—i Premestitve. Z odlokom prosvetnega ministra so premeščeni naslednji učitelji in učiteljice: Kunej Danila iz Jurklostra k Sv. Petru, okraj Celje, Znidar Vincenc od Sv. Miklavža v Olšev, Potokar Rafaela iz Olševa v Radeče pri Zidanem mostu, Toreli Janko iz Bučke na Zidani most, Toreli Marija iz Bučke na Zidani most, Čekada Miroslav od Sv. Lenarta k Sv. Marjeti, Lapajne Janez iz Zamostja v Beltince, Koželj Vida iz Banja Luke na Krko, Laznička Anton od Sv. Jerneja v Cven pri Ljutomeru, Pepeinak Ivan od Sv. Marka na Tezno pri Mariboru, Pepeinak Alojzija od Sv. Marka v Mariboru, Rejk Elibabeta iz Fokovcev v Krog, Drobnič Marija od Sv. Ruperta v Krog, Bavda Milica iz Grincev k Sv. Florjanu (Slov. Konjice), Gale Ana iz Leskovca v Sevnico, Eržen Eleonora iz Bevk v Ligojno, Kete Antonija iz Ligojne v Bevk, Medved Martina iz Zavodna v Toplice pri Litiji, Kraljčič Irena iz Grabra (Jastrebarsko) v Radatoviče, Mohorko Marija od Sv. Duha v Polenšak, Soukal Marija iz Vel. Gabra v Železnike, Grasanovič Marija iz Nakla v Trnje (Lendava), Suštar Marija iz Hrastnika k Sv. Lovrencu (Ptuj), Majerholt Rozalija iz Rečice v Mozirje, Demšar Helena od Sv. Lenarta na Matenski vrh, Eržen Pavlina iz Skočjana v Rateče, Tavčar Angela iz Kranjske gore na Jesenice, Vetr Marta iz Ravne v Blanco, Nepuzdan Henrika od Sv. Duha v Blanco, Tominc Ivana iz Seče v Globoko, Lokovšek Ivan iz Fram v Podsedro, Kastelic Ivan iz Senovega k Sv. Antonu, okraj Brežice, Kastelic Ljudmila isto, Lomšek Gabriella iz Prevorja v Griže pri Celju, Kmet Silvestra iz Škal v Krtno, Veršek Stanislav iz Galicije pri Celju v Gozd pri Kamniku, Keber Cecilija iz Velike Kostrivnice v Litijo, Torkar Marija iz Tišine v Presej, Ritonja Emilija iz Fičincev v Tišino, Andolšek Nada z Dobrne v Mirno peč, Sotlar Hermína od Sv. Ruperta v Gorenje Sušice, Lilija Bogomil iz Rovt v Dolž, okraj Novo mesto, Novak Terezija iz Globodla v Mirno, Koprivec Valerija iz Ravne k Sv. Marku, okraj

Ptuj, Sinkovec Emanuel iz Loke v Ravne pri Slovenj Gradcu, Sinkovec Ana iz Vidonca v Ravne, Kalan Marija iz Zapotoka v Bukovico, okraj Škofja Loka, Kavar Janez od Sv. Antona v Poljane, okraj Škofja Loka, Kavar Albina isto, Regvard Janko od Sv. Petra, okraj Šmarje v Pilštajn, Vrečko Marta isto, Barle Nikolaž iz St. Jerneja v Mokronog, Lampič Ivan z Martin-vrha, okraj Škofja Loka v Križe, okraj Kranj, Lampič Antonija isto, Sepec Kristina od Sv. Tomaža k Sv. Lovrencu, okraj Ptuj, Šuc Eleonora iz Reke v Trbovlje, Šerona Vinko iz Zavodne, k Sv. Marku, okraj Ptuj, Primožič Rudolf od Sv. Marka v Zavodno, Primožič Marija isto, Boje Bogomila iz Podbrezja k Dev. Mar. v Polju pri Ljubljani, Štukelj Ana iz Kozjega v Škofjo Loko.

—i Z odlokom ministrstva prosvete, podpisanega meseca aprila so bili v mesecu juliju in avgustu po službeni potrebi premeščeni: Mencej Martin, strok. učitelj v Slovenj Gradcu na pomožni oddelek v Horje. — Blečič Nikica, učiteljica v Krogu, srez Murska Sobota, v Staro Lipo, srez Črnomelj. — Dittrich Marija, učiteljica v Murski Soboti v Kočevsko Reko, srez Kočevje. — Laznička Anton, šol. upravitelj v Kramarovicah, srez Murska Sobota, k Sv. Jerneju nad Muto, srez Dravograd. — Ambrožič Ladislav, učitelj v Stični, srez Litija v Sinji vrh, srez Črnomelj. — Vollmaier Karel, učitelj v Vuzenici in Zavre pri Ptuj. — Vollmaier Marija, učiteljica v Vuzenici v Zavre pri Ptuj.

—i Upokojeni so naslednji učitelji(-ice) v Sloveniji: Nardin Angela v Ljubljani, Cencič Josip v Ptuj, Ivančič Olga v Mariboru, Trampus Lucija v Ljubljani, Kramer Janko v Celju, Šeme Anton v Ljubljani, Ambrožič Josip v Ljubljani, Hrovatin Ema v Ljubljani, Kokalj Stefanija v Ljubljani, Lipovec Josip v Ljubljani, Cencič Jurij v Kamniku, Kavčič Amalija v Šulincih, Grom Franc v Ljubljani, Musar Franc v Zidanem mostu, Rakoci Ivan v Gomilici, Grebenc Ana v Ptuj, Kenda Angela v Kamniku, Mazi Uršula v Borovnici in Drašček Gabriella v Zalogu.

—i Napredoval je za višjega veterinarskega pristava v VI. položajni skupini pri okrajnem načelnstvu v Ljubljani dr. Franc Kovač.

Učiteljski pravnik

—š Šolski upravitelj in redovanje učencev. Prejeli smo sledeče vprašanje: Na tečaju za šolske upravitelje v Ljubljani v dneh 3. in 4. avgusta t. l. je bila v nekem referatu izrečena trditve: Sopotpis šolskega upravitelja na spričevalu pomeni, da upravitelj soddloča pri kvalifikaciji učencev. Prosim za tolačenje, ali je to naziranje pravilno, ker bi si v tem primeru ne upal podpisati nobenega spričevala več in bi raje prosil za razrešitev, kot da bi prevzemal nase še to odgovornost.

Odgovor: Spričevalo je prepis redovanja iz kataloga. Podpis šolskega upravitelja daje istočasno s pečatom listini zgolj uraden značaj in potrjuje samo točnost prepisa redov iz kataloga. Redovati more učence le učitelj, ki jih uči. Trditve, ki je bila izrečena, kakor navajate, na tečaju šolskih upraviteljev, torej ni pravilna. Zato so nepotrebne tudi vse vaše skrb in zaradi tega mirno lahko še nadalje obdržite upraviteljske posle.

—š Stanarina poročenim učiteljicam, ki žive ločeno od svojih soprogov: Za vse te učiteljice je poslala banska uprava poizvedbe na šol. upraviteljska, ki so dolžna izstaviti uradno potrdilo, v katerem času učiteljice ob šolskih dnevih niso živele v skupnem gospodinjstvu s svojimi zakonskimi drugimi. Te poizvedbe so povzročile med nekaterimi prizadetimi učiteljicami neutemeljeno bojazen, češ da je postalo s tem izplačilo njihove stanarine ogroženo, s tem vred pa tudi njihova polna osebna doklada. Ta bojazen ni utemeljena. Poizvedbe banske uprave, ki naj pribavijo za navedbe v prošnjah prizadetih učiteljic uradno potrdila šol. upraviteljev, kažejo, da je banovina vzela vse vloge v postopek in zbira podatke za izračunanje točnega finančnega efekta. To ji je potrebno, če naj preskrbi v novem proračunu potrebne kritje.

Da zahteva banovina potrdilo o ločenem življenju le za šolske dni, kaže ravno, da so za izplačila stanarine odločilni ravno ti dnevi, ker po uredbi o odsostvovanju učiteljsko in torej tudi poročene učiteljice ob prostih dnevih ni dolžno ostati v službenem kraju.

Naša gospodarska organizacija

ZADRUGA »DOM UČITELJIC« V LJUBLJANI

O priliki zborovanja učiteljskega društva sreza dravogradskega, dne 17. junija t. l., v Vuzenici so na pobudo tov. Vide Kuharjeve zbrali za Dom učiteljic navzoči:

Arho Miljutin, Bregar Irena, Bučar Ana, Doberšek Karel, Erhart Dana, Gabršek Janez, Gačnik Mira, Gajst Oskar, German Richard, Grafenauer Ludovik, Haderlap Mara, Hanzliček A., Jelenko Ivanka, Klacer Helena, Krajcar Ivan, Krivograd Josipina, Kuhar Vida, Lesnik Ljudmila, Lisac Danica, Močnik Milena in Ivo Mencej, Neudl Matilda, Pečnik Olga, Podlesnik Francica, Prah Ruža, Rojko Marija, Senekovič Lojze, Sonnenwald Jožica, Sorko Bogomir, Stres Gr., Šimon Rudolf,

Močni beli
zobje brez
zobnega
kamna!

Sargov

KALODONT
proti zobnemu kamnu